

College van beroep voor de examens

U2022/05012/MIC/V2
CBE 2022-042

Verzonden: 5 juli 2022 (correctie)

Zaak 2022-042

Datum uitspraak: 18 mei 2022

Uitspraak van het College van beroep voor de examens inzake het geding tussen:

appellante

en

de Commissie voor de examens van de Open Universiteit bijgestaan door de examinator van de cursus Schakelscriptie privaatrecht (RS1602), verweerders.

I. PROCESVERLOOP

1. Bij besluit van 15 februari 2022 is namens de Commissie voor de examens (verder: de Commissie) aan appellante medegedeeld dat zij niet heeft voldaan (cijfer 1,0) aan de eisen die werden gesteld aan de opdracht van de cursus Schakelscriptie privaatrecht (RS1602).
2. Appellante heeft tegen dit besluit beroep ingesteld bij brief van 13 februari 2022. Dit beroep is door het College van Beroep voor de Examens (verder: het College) ontvangen op 24 februari 2022.
3. Op verzoek van de examinator en appellante is de minnelijke schikkingsfase overgeslagen, nu voorafgaand aan het beroep uitgebreid contact heeft plaatsgevonden tussen partijen. Naar aanleiding hiervan heeft het College het beroep verder in behandeling genomen op 28 maart 2022.
4. Verweerders hebben op 29 maart 2022 een verweerschrift met de daarbij behorende bijlagen overgelegd.
5. Het College heeft partijen de mogelijkheid geboden om via een beeld- en geluidverbinding deel te nemen aan de hoorzitting. Appellante heeft op die manier deelgenomen aan de hoorzitting. Namens verweerders hebben mevrouw mr. M.F.R.H. Ruijschop, ambtelijk secretaris Commissie voor de examens en de heer mr. J.J. Ebbinga, plaatsvervangend examinator, ook op die manier deelgenomen aan de zitting.

II. MOTIVERING

1. Uit het verhandelde ter zitting en uit hetgeen door partijen in de overgelegde stukken naar voren is gebracht, is voor het College het volgende komen vast te staan.
2. Het beroep richt zich tegen de uitslag van de opdracht behorende bij de cursus Schakelscriptie privaatrecht (RS1602), meer in het bijzonder tegen het niet-ontvankelijk verklaren van het tentamenwerk (een essay). Dit heeft tot gevolg dat het werk van appellante is beoordeeld met het cijfer één (1) en (verder) niet inhoudelijk is beoordeeld.
3. Het tentamenwerk is niet-ontvankelijk verklaard omdat volgens de Commissie niet is voldaan aan één van de ontvankelijkheidsvereisten zoals neergelegd op de cursussite, namelijk de eis dat het essay voetnoten bevat die voldoen aan de Leidraad voor juridische auteurs (Wolters Kluwer 2019, hierna: Leidraad 2019).
4. Dit is de tweede maal dat het cijfer één (1) werd toegekend aan een essay van appellante, vanwege het niet voldoende aan de gestelde ontvankelijkheidsvereisten. De begeleidend docent heeft appellante bij het eerste essay reeds geïnformeerd dat de voetnoten niet voldoen aan de Leidraad

2019 en haar geadviseerd de voetnoten nogmaals na te lopen. Hiertoe hebben verweerders een beoordelingsformulier overgelegd. Appellante heeft ter zitting aangegeven het formulier niet als zodanig te herkennen en geeft aan dat zij een klacht moest indienen om een beoordeling te krijgen. Ter zitting geven appellante en verweerders aan de indruk te hebben dat het beoordelingsformulier betrekking heeft op de eerste beoordeling. Daarbij merkt de Commissie voor de Examen op dat in dit formulier appellante de kans wordt geboden om de voetnoten te corrigeren.

5. Appellante voert aan dat het als onvoldoende beoordelen van de voetnoten arbitrair is, omdat geen criteria bestaan voor het als voldoende, dan wel als onvoldoende beoordelen van voetnoten. Nu haar essay door toedoen van de onvoldoende zorgvuldige weergave van de voetnoten voor de tweede maal niet-ontvankelijk is verklaard, wordt dit niet inhoudelijk beoordeeld en moet appellante gebruik maken van een herkansing waarbij zij een nieuw essayonderwerp dient te kiezen. Appellante betoogt dat zij veel tijd (140 uur) heeft gestoken in het schrijven van het essay en dat de voetnoten slechts een klein deel hiervan uitmaken. De Leidraad 2019 acht zij verwarrend en niet-eenduidig. Het opstellen van de voetnoten is naar mening van appellante onderdeel van het leerproces en zou als zodanig integraal behandeld moeten worden in het essay. Dit is de eerste schrijfopdracht die appellante tijdens haar studie aan de Open Universiteit heeft gemaakt, daarom heeft zij geen ervaring met het gebruik en het opstellen van voetnoten. Zij stelt dat het niet-ontvankelijk verklaren van het essay door toedoen van de als onvoldoende beoordeelde voetnoten disproportioneel is en geen recht doet aan de geleverde inspanning, zeker nu op basis van de voetnoten alle geraadpleegde literatuur te vinden is. Bovendien is de niet-ontvankelijkverklaring gebaseerd op slechts 7 foutieve voetnoten. Het beroep van appellante is met name gericht op het behalen van een voldoende. Appellante wenst verder een inhoudelijke beoordeling van haar essay, inclusief voetnoten, zodat zij van haar fouten kan leren. Om die reden wenst appellante, mocht de examinerator tot het oordeel komen dat zij niet in aanmerking komt voor een voldoende, toch een inhoudelijke beoordeling en feedback.
6. Verweerders voeren aan dat conform artikel 2.1.1 lid 5 sub a van het Examenreglement de beoordelingscriteria en -procedure van de opdracht vooraf aan appellante kenbaar gemaakt zijn via de cursussite. Aan studenten is kenbaar gemaakt dat wanneer het tentamenwerk niet aan de ontvankelijkheidsvereisten voldoet, dit niet inhoudelijk wordt beoordeeld en het cijfer 1,0 wordt toegekend. Verweerders betogen primair dat de beoordelingscriteria en de beoordelingsprocedure een besluit van algemene strekking zijn, waartegen geen bezwaar of beroep openstaat. Zij verzoeken daarom om het beroep van appellante niet-ontvankelijk te verklaren. Verweerders betogen subsidiair dat de Leidraad 2019 nauwkeurig gevolgd dient te worden bij het schrijven van het essay, zodat de geraadpleegde bronnen eenvoudig te achterhalen zijn. Op de cursussite staat een video waarin het belang van correcte verwijzingen wordt toegelicht en wordt uitgelegd hoe verwijzingen moeten worden gemaakt. Appellante heeft nagelaten de Leidraad 2019 nauwkeurig op te volgen, wat heeft geleid tot niet-ontvankelijkverklaring van haar opdracht. Ter zitting licht de plaatsvervangend examinerator desgevraagd toe dat de plagiaatprocedure niet is overwogen ten aanzien van het door appellante aangeleverde notenapparaat. Hij acht de huidige beoordelingscriteria duidelijk en aanvaardbaar. Studenten ervaren problemen bij het schrijven van de masterscriptie en komen door de schakelscriptie eerder in aanraking met de voorwaarden voor het schrijven van een goed essay. Hij benadrukt het belang van een juiste bronvermelding. Ten aanzien van de voetnoten geeft de plaatsvervangend examinerator aan dat bij de beoordeling wordt gekeken naar niet-marginale fouten in het notenapparaat. Desgevraagd geeft de plaatsvervangend examinerator ten aanzien van enkele van de onvoldoende beoordeelde voetnoten aan dat het gaat om marginale fouten. De plaatsvervangend examinerator benadrukt dat studenten aandacht moeten besteden aan het notenapparaat en dat het belang hiervan vooraf uitgebreid wordt gecommuniceerd.
7. Het College dient overeenkomstig artikel 7.61, tweede lid van de WHW te beoordelen of de bestreden beslissing al dan niet in strijd is met het recht.
8. In geschil is of de door appellante gemaakte opdracht behorende bij de cursus Schakelscriptie privaatrecht (RS1602) niet-ontvankelijk verklaard had mogen worden en of het essay terecht niet inhoudelijk beoordeeld is.
9. Het College overweegt dat het niet correct toepassen van de regels omtrent verwijzingen en bronvermelding normaliter leidt tot een (vermoeden van) plagiaat. Anders dan in de in deze zaak gevolgde procedure, wordt bij een vermoeden van plagiaat normaliter de 'fraudeprocedure' gestart, waarbij de student de mogelijkheid heeft om zijn/haar zienswijze te geven. Vervolgens wordt het vermoeden onderzocht door een aangewezen fraudecommissie die een advies uitbrengt aan de

Commissie voor de examens. Het College overweegt dat de 'fraudeprocedure' deels is ingericht met het oog op de (rechts)bescherming van de student. Deze procedure kan dus gunstiger zijn voor de student. Dat betekent dat verweerders, bij het niet correct toepassen van regels over verwijzingen en bronvermelding, een welbewuste keuze moeten maken over de procedure die gevolgd wordt: de fraudeprocedure of de procedure die leidt tot niet-ontvankelijkheid.

Het College oordeelt dat niet zomaar voorbijgegaan mag worden aan deze 'fraudeprocedure' in een geval, zoals hier, waarbij mogelijk niet gekomen kan worden tot het eindoordeel dat sprake is van plagiaat. Het College is zich ervan bewust dat indien de fraudeprocedure wordt gekozen en daarin tot de conclusie wordt gekomen dat wél sprake zou zijn van plagiaat, een student mogelijk zwaarder gestraft wordt dan bij de keuze voor de weg van niet-ontvankelijkheid - zo verliest de student mogelijk meerdere tentamenkansen of wordt de student uitgesloten van het afleggen van tentamens voor enige duur en krijgt hij/zij een aantekening van plagiaat en/of fraude – maar overweegt dat indien gekomen kan worden tot het oordeel dat sprake is van plagiaat en/of fraude, een student hier ook voor gestraft mag worden (wanneer evident sprake is van plagiaat, mag een gepaste straf volgen).

Het College betreft bij het voorgaande een ogenschijnlijk gelijksoortige zaak over de cursus Schakelscriptie publiekrecht (RS1302) waarvoor dezelfde ontvankelijkheidseisen gelden, waarbij wél een vermoeden van fraude werd geuit en de 'fraudeprocedure' werd opgestart. In de kern blijft het voor het College onduidelijk wanneer de ontvankelijkheidseisen worden toegepast en wanneer hieraan voorbijgegaan wordt. Volgens het College kunnen de procedures niet naast elkaar bestaan, voor zover enige overlap bestaat met de 'fraudeprocedure'.

10. Het College overweegt verder dat binnen de digitale leeromgeving (cursussite) een limitatieve lijst met ontvankelijkheidseisen gepubliceerd wordt, waarvan studenten kennis kunnen nemen. Appellante bevestigt kennis te hebben genomen van de ontvankelijkheidsvereisten, waardoor dit niet in geschil is.
11. Het College overweegt dat het geschil in het bijzonder betrekking heeft op de toepassing en de maatstaf van de ontvankelijkheidseisen. Het College overweegt met betrekking tot de eisen, meer in het bijzonder de eis: *"bevat voetnoten, welke voldoen aan de Leidraad voor juridische auteurs"*, niet is gebleken dat sprake is van een duidelijke en uniform toegepaste maatstaf voor het beoordelen van voetnoten. Het College merkt hierover op dat de examiner die schriftelijk verweerd heeft, betoogt dat vereist is dat bronnen gevonden en geraadpleegd kunnen worden, terwijl de plaatsvervangend examiner ter zitting betoogt dat dit geen vereiste is maar dat het notenapparaat als onvoldoende wordt beoordeeld bij niet-marginale fouten. Waaraan de voetnoten conform de Leidraad 2019 moeten voldoen, blijkt uit pagina's 17 t/m 39 van deze Leidraad (Wolters Kluwer, 2019). Het College stelt vast dat appellante 38 voetnoten heeft toegevoegd aan haar essay. Het College heeft gezien dat 7 voetnoten met een vormfout als voorbeeld zijn benoemd. Het College neemt op basis van de zinsnede "lijst met voetnoten op basis waarvan het essay niet-ontvankelijk is verklaard" als onderdeel van de opsomming van de foutieve voetnoten en op basis van hetgeen hierover op zitting is besproken aan dat dit alle voetnoten zijn op basis waarvan het essay niet-ontvankelijk werd verklaard. Het College overweegt dat de gebruikte bronnen aan de hand van deze voetnoten wel te raadplegen zijn. Verder overweegt het College dat de examiner desgevraagd te kennen heeft gegeven dat ten aanzien van enkele van de onvoldoende beoordeelde voetnoten sprake is van marginale fouten. In de kern blijft het voor het College onduidelijk wanneer een notenapparaat als (on)voldoende wordt beoordeeld en wanneer een student dientengevolge het cijfer 1,0 krijgt toebedeeld: wanneer vertonen de voetnoten zodanige gebreken dat het essay terzijde wordt geschoven? Is dat als sprake is van meer dan marginale fouten (en wanneer is dat dan?) of als de bronnen waarnaar wordt verwezen (of bedoeld is te verwijzen) niet gevonden kunnen worden met behulp van de gebruikte bronverwijzing? Wanneer slechts sprake is van beperkte fouten in de voetnoten, zoals een onjuiste cursivering, vindt het College de sanctie van niet-ontvankelijkverklaring te zwaar. In dit geval lijkt overwegend sprake van dergelijke, min of meer marginale fouten. Zo gaat het bijvoorbeeld om het niet cursiveren van de naam van een tijdschrift en om het niet noemen van het ECLI-nummer van een arrest van het Hof van Justitie, maar datum, zaaknummer en zaaknaam van dat arrest zijn wel genoemd. Hoewel de student twee kansen heeft gehad en van de student zelfredzaamheid (waaronder ook valt het aan de bel trekken en hulp zoeken) mag worden verwacht met betrekking tot het voldoen aan de Leidraad 2019 en hoewel het voor een jurist heel belangrijk is om te werken met voetnoten die voldoen aan de vereisten, krijgt appellante in dit geval daarom het voordeel van de twijfel. Daarbij betreft het College dat het belang van de student bij inhoudelijke beoordeling groter wordt geacht dan het belang van verweerder bij niet-ontvankelijk verklaring van

het essay. Het College overweegt ten slotte met betrekking tot hetgeen appellante aanvoert inzake het niet krijgen van een inhoudelijke beoordeling, dat appellante twee keer het cijfer een (1) heeft behaald waardoor zij een nieuw onderwerp dient te kiezen en een nieuw essay moet schrijven. Het College begrijpt dat appellante nog maar één inlevermoment heeft. Voor zover appellante betoogt dat zij 140 uren heeft gestoken in het schrijven van het essay, overweegt het College dat gelet op dit betoog en hetgeen hierboven werd aangehaald, het krijgen van enige inhoudelijke feedback passend zou zijn.

12. Het bovenstaande leidt dan ook tot de conclusie dat het beroep, voor zover het beoordeeld wordt binnen de bevoegdheid van het College en met de beoordelingsmaatstaven die zij daarbij hanteert, gegrond is.

III. BESLISSING

Gelet op artikel 7.61 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek beslist het College als volgt.

Het College:

- verklaart het beroep gegrond,
- vernietigt het besluit van verweerders d.d. 15 februari 2022,
- draagt verweerders op binnen 6 weken na de datum van (toezending van) deze uitspraak een nieuw besluit te nemen met inachtneming van hetgeen het College in deze uitspraak heeft overwogen.

Aldus gedaan door mr. A. Sniijders, voorzitter en dr. R. van Bree, dr. O. Firssova, dr. E.E. den Hartog-de Haas en H.C.E. Pepels, leden, in tegenwoordigheid van mr. A.L.H. Soons-Koopman, plaatsvervangend secretaris, op 18 mei 2022.

w.g. de plaatsvervangend secretaris,

w.g. de plaatsvervangend voorzitter,

mr. A.L.H. Soons-Koopman

mr. A. Sniijders

voor eensluidend afschrift,

mr. A.L.H. Soons-Koopman

Tegen een besluit van het College van beroep voor de examens kan door een betrokkene binnen zes weken na verzending van dat besluit beroep worden ingesteld bij het College van Beroep voor het hoger onderwijs (artikel 7.66 WHW), Postbus 16137, 2500 BC Den Haag